

Informatie CSPE PIE

**Marieke de Back, René Gielens,
Jankees Tanger**

14 maart 2023

CITO CTE

Overzicht voorlichtingen

1. Facetvoorlichting 29 november

[Voorlichting gebruik van Facet bij CSPE's](#)

[FAQ's](#)

2. Voorlichting CSPE's en PTA's 17 januari

[Introductie cursus CSPE](#)

[Presentatie PTA](#)

3. Informatiebijeenkomst CSPE's 14 & 15 maart

Inhoud

- structuur en verschillen
- voorbereiding
- aandachtspunten cspe 2023
- normering en herkansing
- vragen
- uitwisseling
- FAQ

Structuur en verschillen

Structuur cspe PIE 2023

PIE BB **blauw**

- Onderdeel A
- Onderdeel B ←
- Onderdeel C ←
- Onderdeel D ←

PIE KB **blauw**

- Onderdeel A
- Onderdeel B ←
- Onderdeel C ←
- Onderdeel D ←

PIE GL **blauw**

- Onderdeel A
- Onderdeel B ←
- Onderdeel C ←

PIE BB **rood**

- Onderdeel A
- Onderdeel B ←
- Onderdeel C ←
- Onderdeel D ←

PIE KB **rood**

- Onderdeel A
- Onderdeel B ←
- Onderdeel C ←
- Onderdeel D ←

PIE GL **rood**

- Onderdeel A
- Onderdeel B ←
- Onderdeel C ←

Wat is anders t.o.v. 2019?

- afnameperiode iets langer (van 3 april tot en met 21 juli)
- woordenboek Nederlands toegestaan
- naast minitoetsen ook aantal andere opdrachten in Facet
- alleen 3D-tekenen, conform syllabus
- bestellijst materialen
- per onderdeel instructie voor examinerator en correctievoorschrift
- digitaal correctievoorschrift (zonder macro's)

Instructie voor de Examinator

Algemeen deel

www.examenblad.nl

twee versies

geheimhouding

voorbereiding

afname

herkansing

één document voor
alle beroepsgerichte examens

Specifiek deel

Zending A

overzicht opdrachten

ICT-gebruik

materialen en gereedschappen

aanwijzingen

per vak bij elke kleur,
elke leerweg en elk onderdeel

Correctievoorschrift

Algemeen deel

www.examenblad.nl

regels voor beoordeling

algemene regels

aanleveren scores in Wolf

berekenen cijfer

één document voor
alle beroepsgerichte examens

Specifiek deel

Zending C

beoordelingsmodel

aanwijzingen

(voorbeeld)uitwerkingen

per vak bij elke kleur,
elke leerweg en elk onderdeel

Digitaal correctievoorschrift

- voor alle leerwegen (D&P, BWI, MVI en PIE)
- inhoudelijk gelijk aan papieren versie
- geen 1.2 met voorbeelduitwerkingen
- is één bestand voor het hele cspe (papier is per onderdeel)
- telt automatisch scores op
- berekent automatisch cijfer bij ingevulde N-term
- scores wel handmatig overnemen uit digitaal cv in Wolf
- handleiding beschikbaar (zending C)

Vorbereiding

Vorbereiding kandidaten

- bekijken van [algemene instructiefilm over cspe's](#)
- oefenen met cspe's uit eerdere jaren:
 - www.cito.nl: opdrachten, bijlagen, applicaties, instructie voor de examinerator (IvE) en correctievoorschrift (cv)
 - oefenen.facet.onl: minitoetsen en Facet-opdrachten
- inplanbare oefentoets om flow in Facet te oefenen: examensecretaris
- lezen of bekijken van Instructie voor de kandidaat: 5 werkdagen voorafgaand aan afname (zending C)

Vorbereiding examinatoren

- Evt. animatie versie rood / blauw bekijken
- algemene + specifieke instructie voor examinator (IvE) doornemen
- afnameplanning maken en overleggen met collega's wie wat doet
- inventaris controleren en materialen inkopen (zie IvE)
- flow in Facet doorlopen (via examensecretaris in te plannen)
- alle opdrachten zelf maken, ICT-bestanden controleren
(werkstukken nu, overige opdrachten vanaf 10 werkdagen voor 1^e afname)

Wat te doen bij vragen of onjuistheden?

Neem contact op met het Examenloket bij vragen of vermeende onjuistheden:

- via contactformulier op www.examenloket.nl
- telefonisch op 070 757 51 77
- per mail via examenloket@duo.nl

Aandachtspunten cspe 2023

Facetgedeeltes

- Inplannen zoals minitoets
- Nakijken met Correctiemodule FACET (zoals ook bij digitale algemene vakken)
- Afname starten, afname afsluiten, planner klaarzetten voor correctie, nakijken met Facet Corrector, planner geeft totaalscores kandidaten -> overnemen in CV

Invullen cv bij Facetgedeelte

- Vul de totaalscore in bij #F, dus geen aparte score voor de minitoetsvragen maar het totaal van minitoetsvragen en andere opdrachten in Facet

opdrachtnr.	omschrijving beoordelingsaspect	max. score	kandidaatnummer					
			naam van de kandidaat					
	onderdeel D							
DF	vragen en opdrachten in Facet (zie 1.2) <i>opmerking totaalscore overnemen uit de correctiemodule van Facet</i>	25						
D1	werking pneumatische schakeling							

Onderdeel A

BB

onderdeel A		richttijd: 100 minuten	
opdracht	omschrijving	nodig	akg*
1	tekenen met een 3D-CAD-programma	ICT-gebruik: 3D-CAD-programma	

KB

onderdeel A		richttijd: 100 minuten	
opdracht	omschrijving	nodig	akg*
1	tekenen met een 3D-CAD-programma	ICT-gebruik: 3D-CAD-programma	
2	een bedradingsschema afmaken	uitwerkbijlage	

GL

onderdeel A		richttijd: 100 minuten	
opdracht	omschrijving	nodig	akg*
1	tekenen met een 3D-CAD-programma	ICT-gebruik: 3D-CAD-programma	
2	een bedradingsschema afmaken	uitwerkbijlage	

Onderdeel B

BB: Facet, werkstuk

KB: Facet, werkstuk

GL: Facet, werkstuk, terugkijkgesprek

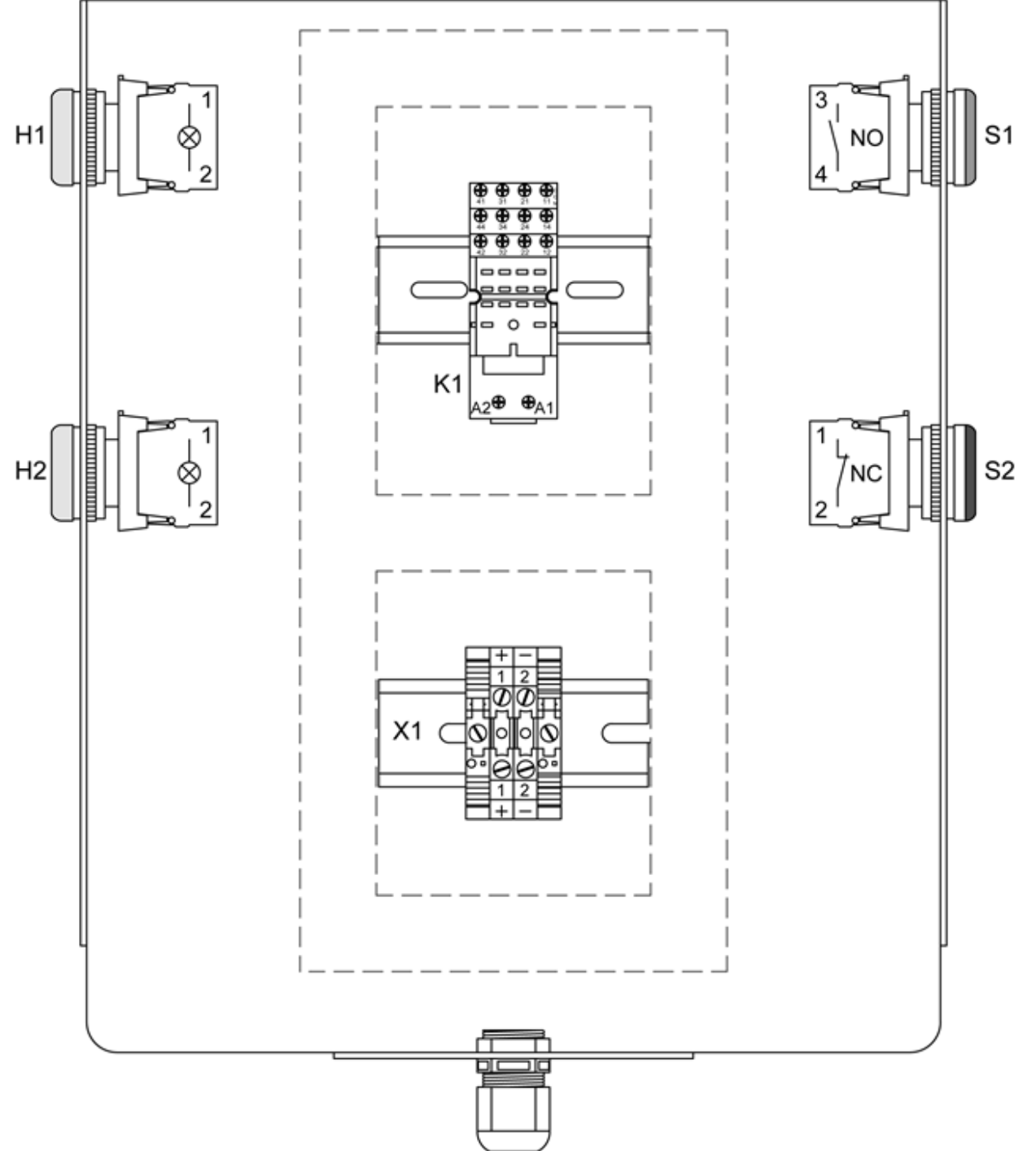
Onderdeel C

BB: installatie, terugkijkgesprek, minitoets

KB: installatie, terugkijkgesprek, minitoets

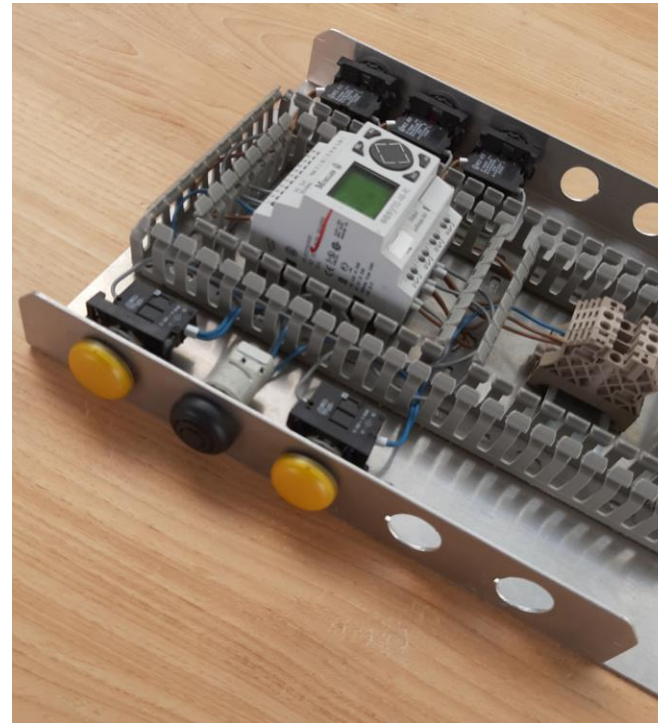
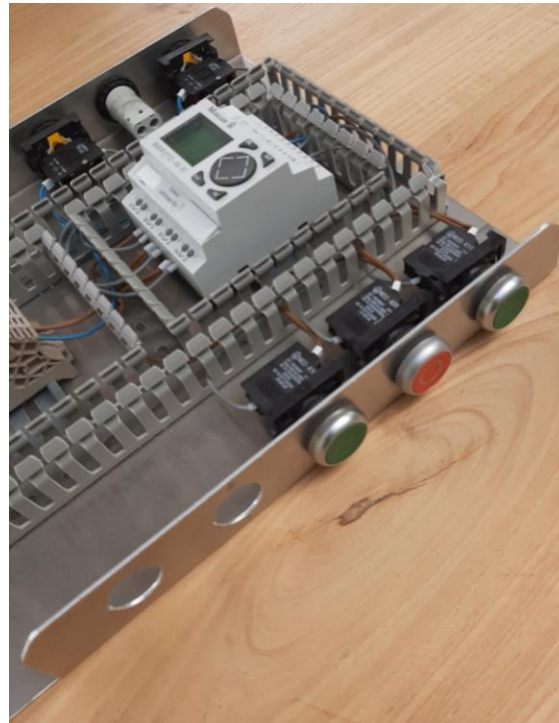
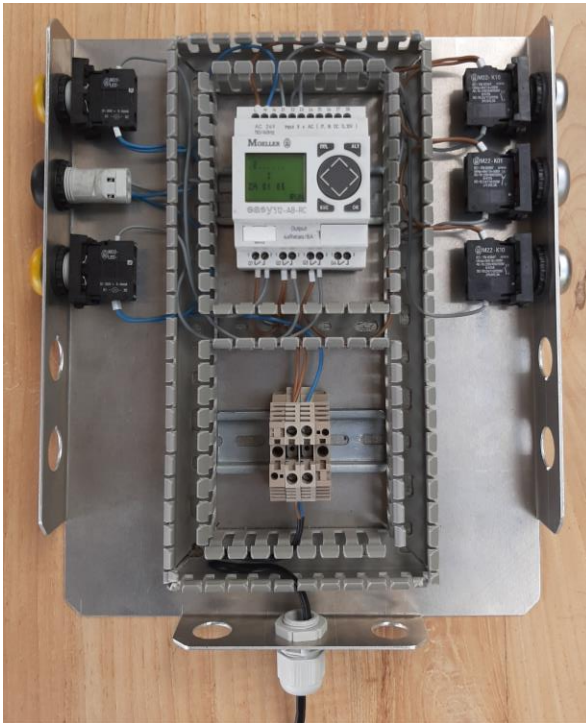
Onderdeel D (gLC)

- Facet
- pneumatiek (bb)
- elektro-pneumatiek (kb/gl)
- montageplaat (bb)

Onderdeel D (BB)

- Examenwerkstuk 2022 (voorbeeld montageplaat)

Normering & herkansing

Normering cspe's 2023

- N-term per versie → **N-term rood** en **N-term blauw**
- Herkansingen → Als niet volledig rood of volledig blauw dan N-term en maximale score bepalen via N-L-tool (wordt gelijktijdig beschikbaar gesteld met de N-termen via website Cito en Examenblad)
- Verzamelen scores via Wolf → alleen eerste kans insturen
- Deadline inzenden voor meenemen in de normering → 17 mei
- Bekendmaking N-term → 7 juni

Normering cspe's 2023

- Extra in 2023: Docentvraag (docentenoordeel)

Als corrector heeft u waardevolle inzichten opgedaan over de moeilijkheid van dit examen. Daarnaast heeft u mogelijk vanuit het verleden een beeld wanneer iemand een voldoende verdient voor uw vak. Cito en CvTE willen graag weten waar volgens u de grens tussen voldoende en onvoldoende prestatie ligt op dit examen, wanneer u het vergelijkt met de jaren voor Corona.

Daarvoor vragen wij u per onderdeel de volgende vraag te beantwoorden: Bij welke totaalscore op dit onderdeel past volgens u het cijfer 5,5?

	onderdeel A	onderdeel B	onderdeel C	onderdeel D
Maximale score	25	21	15	27
Score passend bij 5,5	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Normering cspe's 2023

- Input van docentvraag wordt meegenomen in de normering (net als bij de avo-vakken)

Andere bronnen van input voor de normering zijn bijvoorbeeld

- Afnamegegevens via Wolf en Facet
- Reacties bij de Examenlijn / LAKS
- SPV-enquête

Herkansing

- Herkansing: één of meer onderdelen van andere versie
- Alle herkanste onderdelen meerekenen (of kiezen voor eerste afname)
- Link voor meer informatie (en oefenen met NL-tool) staat in algemene instructie examinerator op Examenblad. Zie ook [handleiding](#) en [animatie](#).

Tot slot

- Graag na afname de SPV-enquête invullen met hierbij een verwijzing naar kleur, leerweg, onderdeel en opdracht.
- Wilt u meewerken aan het cspe PIE?
Wij zoeken regelmatig enthousiaste docenten.

Bij interesse kunt u een mail sturen naar jankees.tanger@cito.nl.

Vragen?

Vooraf gestelde vragen

Datum

Advies / informatie betreft CSPE afnemen in klas 3

De vernieuwingen in het examen

Gebruik easy relais oud of nieuw

Gebruik van facet

Praktische invulling verloop van de dag

Wat kan ik verwachten als begeleider bij een PIE examen?

Zo uitgebreid mogelijk uitleg aangaande praktijk

Informatie over planning en voorbereiding examen PIE

In hoeverre zijn er veranderingen in het cspe sinds corona, sinds de laatst afgenomen cspe?

Kijken naar wat we kunnen verwachten en de toekomst van het CSPE van PIE

Uitwisseling

Tips & adviezen van docenten

voorbereiding	organisatie	ICT
<ul style="list-style-type: none"> • Bekijk z.s.m. de september-mededelingen & het overzicht opdrachten en ICT en informeer de ICT-afdeling. Je vindt deze op examenblad.nl. • Maak vroegtijdig een rooster, claim lokalen. • Maak het examen van vorige jaren met je leerlingen in de lessen. Dit geeft jou inzicht in wat de beste 'routing' is voor het cspe. • Bekijk de instructiefilmpjes samen met je leerlingen. • Maak zelf de praktijkopdrachten / werkstukken. • Rollenspellen/gesprekken: oefen deze vooraf met je collega-docenten, zodat iedereen op dezelfde manier hun rol speelt. • Bestel de benodigde materialen ruim op tijd. Deze vind je in de instructie examiner. Bij sommige vakken geven de september-mededelingen nog specifieke aanvullingen hier op. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bedenk vooraf goed op hoe je het wilt organiseren. • Creëer rust voor je leerlingen én jezelf: plan niet teveel op één dag, zorg voor een goede en rustige ontvangst van leerlingen. • Maak goede afspraken met je collega's over jullie taakverdeling. • Rond een onderdeel af voordat je start met het volgende onderdeel. • Afname in klas 4: Stuur 3e klas-leerlingen op stage tijdens de afname in klas 4. • Afname in klas 4: Plan de cspe's in voor de meivakantie en richt je vervolgens op de examentraining voor de avo-vakken. • Let goed op de toegewezen kleur, ook bij Facetopdrachten moet je deze kleur gebruiken. • Maak checklists / lijst met alle opdrachten om per leerling na te gaan: is alles gemaakt en ingeleverd. • Verzamel alles wat een leerling nodig heeft in een mapje met de naam & nummer er op. • Houd het nummer van het examenloket & helpdesk bij de hand. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillende vestigingen kunnen een andere kleur toegewezen krijgen, let op dat ICT dit weet. • Zorg dat er een ICT'er beschikbaar is op je locatie. • Controleer alle hardware: koptelefoons, muizen, voldoende reserve laptops / computers etc. • Controleer of alle benodigde software beschikbaar is en werkt. Let bijvoorbeeld op verplichte updates. • Kijk met de examensecretaris goed naar de 'routing' van al het digitale in een examen. Wat moet waar klaargezet worden, is er een printer nodig, moeten opdrachten digitaal ingeleverd worden, is internet afgeschermd als dat nodig is? • Controleer of alle digitale bestanden per leerling goed staan.

Een greep uit verzoeken aan Cito/CvTE/DUO

Verzoeken	Reactie
<ul style="list-style-type: none"> Graag zouden we voorleessoftware gebruiken. Kunnen de leerling-documenten (zending B) naast gedrukt ook digitaal als pdf worden aangeleverd? 	<ul style="list-style-type: none"> Goed idee, we geven deze wens door de mensen die dit kunnen beslissen/regelen (Cito/CvTE).
<ul style="list-style-type: none"> Graag zouden we een specifieke toets van de oefensite van Facet in de digitale leeromgeving kunnen zetten. Bijv. een rechtstreekse link naar een specifieke toets op oefenen.facet.onl of de mogelijkheid een toets te importeren. Nu moeten leerlingen zelf met zoeken en filteren de juiste toets opzoeken en dat is onduidelijk en tijdrovend. 	<ul style="list-style-type: none"> Goed idee, we geven deze wens door de mensen die dit kunnen beslissen/regelen (Cito/CvTE/DUO-Facet).
<ul style="list-style-type: none"> Kan in het digitale cv, naast de opties goed en fout, ook de optie 'missing' worden gebouwd? Dan kan dit eenvoudiger worden overgenomen in Wolf. 	<ul style="list-style-type: none"> Goed idee, we geven deze wens door aan de mensen die dit kunnen beslissen/regelen (Cito).
<ul style="list-style-type: none"> Kan het cspe niet korter (minder examentijd)? 	<ul style="list-style-type: none"> Vanaf 2024 zal het cspe PIE bb en kb verkort worden van 890 naar 840 minuten. Verder hangt de examentijd van het cspe samen met de inhoud van de syllabus.
<ul style="list-style-type: none"> Kan het examen minder duur worden? 	<ul style="list-style-type: none"> Dit onderwerp heeft al aandacht. Er wordt steeds gezocht naar de balans tussen enerzijds een mooi werkstuk/verschillende materialen/elk jaar een ander examen, en anderzijds dat het betaalbaar blijft. Maar we zullen dit onderwerp opnieuw onder de aandacht brengen bij constructeurs en bij onze opdrachtgever CvTE.
<ul style="list-style-type: none"> Kan de taal eenvoudiger in minitoetsen? Voor nieuwe Nederlanders is soms de taal het struikelblok. 	<ul style="list-style-type: none"> Hier wordt al veel aandacht aan besteed. Graag voorbeelden sturen van vragen waar leerlingen op vastlopen vanwege taalgebruik, zodat we hiervan kunnen leren.

FAQ

FAQ's vakoverstijgend

Hoe lang moet je het cspe examenwerk van de kandidaten bewaren?

CvTE: Schriftelijk en digitaal deel van het werk van de cspe's + foto's van gemaakte producten: Bewaar dit tot minimaal zes maanden na de uitslag.

Een aanvulling: als het om 3e-jaars kandidaten gaat, moet het werk bewaard worden tot 6 maanden na afloop van het eerste tijdvak (dat zal in het vierde leerjaar zijn); het gaat dan niet om het fysieke product (recept, werkstuk) maar om de bijbehorende documenten.

Waar staat AKG voor en ben je verplicht dit aan te houden?

AKG staat voor aantal kandidaten gelijktijdig. Het is een toetstechnisch advies over het aantal kandidaten dat bij deze praktijkopdracht gelijktijdig beoordeeld kan worden. Dit is een advies en staat niet verplicht omdat de situatie per school verschilt.

Mag je een onderdeel verspreid over twee dagen afnemen?

Dat mag als de afname van een onderdeel niet onderbroken wordt door de afname van opdrachten uit andere onderdelen. Het is niet toegestaan om bijvoorbeeld ICT-opdrachten uit meerdere onderdelen samen te voegen en af te nemen op één moment.

FAQ's vakoverstijgend

Kan bij leerlingen, die de examenopgaven horende bij een onderdeel van het examen op verschillende plaatsen binnen de stad of schoolgebouw maken, de tijd stopgezet worden en vervolgens weer laten lopen er als de leerlingen op de plaats van bestemming voor de volgende opgave is aangekomen?

Ja, dat kan. De richttijd per onderdeel is gebaseerd op de netto examentijd, die een kandidaat mag gebruiken voor het maken van de opdrachten van het onderdeel. Verplaatsingstijden verdergaand dan logisch vanuit de aard van de opdracht vallen hier niet onder. Daarom is de looptijd nodig voor verplaatsing van het ene gebouw naar het andere geen examentijd.

Is het mogelijk om meer vrijheid te hebben om de volgorde binnen de onderdelen los te laten zodat leerlingen kunnen kiezen met welke opdracht zij willen beginnen?

De school bepaalt zelf de volgorde waarin de onderdelen van een profielvak-cspe worden aangeboden. Binnen een onderdeel mag ook de volgorde van de opdrachten zelf worden bepaald, mits hierover niets staat in de instructie van examinator en dit organisatorisch mogelijk is en niet nadelig is voor de leerling.

FAQ's vakoverstijgend

Krijgt de kandidaat de score van de minitoets te zien?

Nee, dit scherm wordt niet meer getoond. Alleen de afnameplanner kan zien hoeveel scorepunten de kandidaat heeft behaald. De scores van de kandidaat moeten nog wel worden overgenomen in het scoreoverzicht. De afnameplanner kan het overzicht van de scores via Facet inzien of downloaden.

Wat zijn de voorwaarden voor het gebruik van online-applicaties?

Vanaf het examenjaar 2020 is het onder voorwaarden toegestaan om online-applicaties bij de afname van de cspe's te gebruiken, zie het document [‘Digitaal toetsen en examineren: Facet en cspe-applicaties 2023’](#) en [‘Voorwaarden gebruik online applicaties bij cspe’s’](#):

Mag je voor de bekendmaking van de officiële n-term herkansen?

Ja dat mag, mits het hele cspe is afgenomen.

FAQ's vakoverstijgend

Welke hulpmiddelen zijn toegestaan bij de cspe's?

Voor de cspe's zijn de toegestane hulpmiddelen te vinden in bijlage 1A van de regeling: [Regeling toegestane hulpmiddelen](#). Voor alle centrale examens VMBO 2023 geldt dat een eindelijk verklarend papieren woordenboek Nederlands of Woordenboek Nederlands-thuistaal en/of thuistaal-Nederlands toegestaan is.

Hoe ga ik om met het begrip richttijd?

De aangegeven richttijd van een onderdeel van het cspe is de netto-examentijd die een kandidaat ter beschikking heeft voor het maken van de opdrachten in dat onderdeel. Uitgangspunt hierbij is telkens een doorsnee-situatie van de inrichting, outillage en gereedschap...

<https://www.examenblad.nl/veel-gevraagd/hoe-ga-ik-om-met-het-begrip-richttijd>

Mag tijd die over is van het ene onderdeel ingezet worden bij het andere onderdeel?

De richttijden gelden per onderdeel van het profielvak-cspe. Daarom is het niet toegestaan dat als een kandidaat bij een onderdeel (bijvoorbeeld onderdeel A), tijd overhoudt, hij deze tijd alsnog benut bij het maken van een ander onderdeel (bijvoorbeeld onderdeel C).

FAQ's vakoverstijgend

Hoeveel tijdverlenging is er mogelijk voor een dyslectische kandidaat bij het cspe?

Bij het cspe mag een kandidaat met dyslexie gebruikmaken van een maximale tijdverlenging van 15 minuten per onderdeel. <https://www.examenblad.nl/veel-gevraagd/dyslectische-kandidaten>

In hoeverre is voorlezen toegestaan tijdens de afname van de cspe's?

De teksten in het cspe mogen worden voorgelezen, mits dat op neutrale toon gebeurt. Om alle leerlingen in dezelfde uitgangspositie te plaatsen mag de examinerator niet afwijken van de informatie uit de examendocumenten. Het taalgebruik daarin is afgestemd op de vakinhoud van de profielvakken en op de taalvaardigheid die van de leerlingen verwacht mag worden. Leerlingen mogen niet meer, maar ook niet minder informatie krijgen, dan de informatie uit de examendocumenten (inclusief filmfragmenten en vragen/opdrachten in Facet). Om dezelfde reden moet het voorlezen op neutrale toon gebeuren.

FAQ's vakoverstijgend

Is voorleessoftware tijdens het cspe toegestaan voor dyslecten?

In de maartaanvulling op Examenblad.nl is aangegeven dat voorlezen mag, mits op neutrale toon en niet wordt afgeweken van de tekst. Als voorleessoftware wordt gebruikt, dan geldt ook hier dat op neutrale toon moet worden voorgelezen en dat de school de borging van de geheimhouding dient te bewaken.

Hoe kan ik inzage krijgen in de digitale opdrachten en vragen?

Nadat de afnamegroep is afgesloten door de afnameleider is inzage mogelijk via de inzagefunctionaliteit waar de afnameplanner/examensecretaris toegang toe heeft. Per leerling die in de planning staat, kan via de knop 'inzage' de afname worden doorlopen waarbij u de vraag, het antwoord van de leerling, de antwoordsleutel en de score ziet.

Mag een kandidaat, in plaats van de rekenmachine in Facet, ook zijn eigen rekenmachine gebruiken?

Ja, dat mag. Zie https://www.examenblad.nl/hulpmiddel/toegestane-hulpmiddelen-vmbo-2023/2023/f=/bijlage_1a_vmbo_bij_Regeling_hulpmiddelen_ce_vo_2023_vs2_def.pdf

Mag een kandidaat bij het cspe PIE een binas gebruiken?

Volgens ons mag dit niet. We gaan ervanuit dat kandidaten de formules die in de syllabus PIE staan kennen en kunnen toepassen. Maar we weten niet 100 % zeker of het echt verboden is, dus deze vraag graag stellen via het Examenloket.

**Bedankt voor uw
aandacht & succes
met de afname!**

THANK
YOU